

Նա պատմեց, թե Կարոյի հայրը կոչուում էր Միր-Մարտոյ, նա պատկանում էր Ղարա-Մելիքների ընտանիքին, որ սերոած էր հայոց մի հին իշխանական տոհմից: Դարերի ընթացքում այդ տոհմի բախտը նոյնքան փոփոխութեան է ենթարկուել, որքան փոփոխական, յեղեղուկ է եղել Հայաստանի դրուբիւնը: Նա բարձրացել էւ խոնարհուել է իշխանութեան, աստիճանի բոլոր ելեւեջների մէջ, երբեմն տիրող իշխան, երբեմն հասարակ տանուտեր, երբեմն տաժանակիր հողագործ, — բաց երբեք չէ կորցրել իր ազնուապետական ոգին: Պարսից մարզպանների ժամանակ այդ տոհմը դեռ պահպանել էր հզօր նախարարի արտօնութիւնները, բայց արաբացոց արշաւանքների ժամանակ նա բաւական ընկաւ, երբ այդ ցեղի նշանաւոր իշխանները բռնուելով, տարուեցան Դամասկոս եւ այնտեղ գլխատուեցան: Նրա մի ճիւղը բոլորոին ոչնչացաւ յունաց Կիւրապաղատների օրերում: Մոնղոլական արշաւանքների ժամանակ այդ ցեղից մի տղամարդ, որ իր թուխ դէմքի պատճառով ստացել էր թաթարների խանից «Ղարա-Մելիք» կոչումը, կրկին զօրացաւ: Նրա անուանով այդ տոհմի ներկայացուցիչները սկսուեցան կոչուիլ Ղարա-Մելիքներ:

Հայաստանի յեղաշրջումների փոթորիկների մէջ այդ տոհմը անդադար արմատախիլ լինելով հայրենի երկրից, տարուբերուել է երբեմն Արարատ, երբեմն Վասպուրական, երբեմն Ատրպատական եւ երբեմն Փոքր-Հայքի կողմերը: Իսկ վերջին դարերում, երբ Վասպուրականի մէջ զօրացան քրդերը, Ղարայ-Մելիքներից մէկը, Մարաշի կողմերից փախստական գալով, հաստատուեցաւ Վանայ ծովակի հարաւային ափերի մօտ: Քուրդ ցեղապետների հետ դաշնակցուելով, նա հետզհետէ ընդարձակեց իր իշխանութիւնը եւ տիրում էր ամբողջ Ռշտունեաց գաւառի վրայ: — Դա էր Կարոյի հայրը՝ Միր-Մարտոն: «Միր» տիտղոսը ստացաւ նա քրդերից, որ նշանակում է տեր, իշխան, պետ: Նրա հզօր ամբողջ գտնուում էր Ռստանի մօտ, մի լեռան անմատչելի բարձրաւանդակի վրայ, մի կողմից ծփում էր ծովակը, միւս կողմից, շրջապատած էր սարերի պարսպածէւ շղթաներով:

Միր-Մարտոն, որպէս տեղային հայերի պետը, էր միեւնոյն ժամանակ ամենահարուստ մարդը ամբողջ գաւառի մէջ: Նա ուներ մի առանձին սնահաւատութիւն դէպի եօթնեակ թիւը եւ այդ պատճառով իր բոլոր հարստութիւնը բաժանած էր եօթն մասների վրայ: Նա ուներ եօթն ջրաղաց, եօթն ձիթհան, եօթն այգի, եօթն անտառ: Նրա տնից դուրս էր գալիս եօթն գութան, որ մշակում էին եօթն անգամ եօթ անասուն օրավար հող: Նրա սեփական արօտատեղերում արածում էին եօթն հօտ ոչխարներ, իւրաքանչիւր հօտը միագոյն, մէկը ճերմակ, միւսը սեւ, երրորդը շիկագոյն, չորրորդը խայտաճամուկ, հինգերորդը մոխրագոյն եւ այլն: Նոյն խորհրդաւոր թիւն ունէին